

**ПОНЯТТЯ «МАЛОЗНАЧНІСТЬ ДІЯННЯ»:  
ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ**

Згідно із ч. 2 ст. 11 КК України, не є злочином діяння, яке хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого КК України, але через малозначність не становить суспільної небезпеки тобто не заподіяло і не могло заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі.

Вважається, що за змістом положення ч. 2 ст. 11 КК України є проявом поняття «відсутність складу кримінального правопорушення». У зв'язку із чим, поняття «малозначність діяння» потребує додаткового дослідження.

Вказаний взаємозв'язок обумовлений тим, що відсутність суспільно небезпечних наслідків у матеріальних складах кримінальних правопорушень свідчить про відсутність складу кримінального правопорушення, через відсутність його об'єктивної сторони. У випадку, якщо ступінь суспільної небезпеки у формальному складі кримінального правопорушення є недостатньою, вважаємо, що в даному випадку є відсутньою така ознака діяння як «суспільна небезпечність», що свідчить про відсутність складу кримінального правопорушення.

Вказана подібність цих понять викликає необхідність переглянути доцільності існування поняття «малозначність діяння». Для розгляду вказаного твердження проаналізуємо погляди деяких вчених щодо поняття та значення малозначності діяння в теорії кримінального права.

Аналіз позицій вчених викладених в науково-практичних коментарях до КК України, свідчить, що поняття «малозначність діяння» та «відсутність складу кримінального правопорушення» ототожнюються.

Н. Д. Дурманов вважає, що злочини до яких застосовується положення про малозначність діяння після застосування заходів адміністративного, дисциплінарного або громадського стягнення нічим не відрізняються від однойменних правопорушень, а положення про малозначність діяння на його думку сприяє розмежуванню інших видів правопорушення від злочинів (Дурманов Н. Д. Понятие преступления (отв. ред. проф. д. ю. н. М. Д. Шаргородский). — М.: Изд-во Академии наук СССР, — 1948. — 273, 288, 306 с.). Тобто значення положення про малозначність діяння, із погляду цього вченого, полягає саме у розмежуванні злочину із іншими видами правопорушень.

М. І. Ковальов вказував, що коли застосовується положення «про малозначність діяння», то річ йде про відсутність складу злочину в дія винуваної особи. Відсутність же складу злочину вказує на відсутність

того ступеня суспільної небезпеки діяння, який притаманний злочинам та свідчить про відсутність підстав для притягнення до кримінальної відповідальності (Ковалев М. И. Понятие преступления в советском уголовном праве / Ковалев М. И. — Свердловск : Изд-во Урал. ун-та, 1987. — 135—136 с.).

А. П. Козлов зазначає, що перш за все із визначення малозначності діяння складається дивна ситуація: діяння формально містить всі ознаки злочину вказані в кримінальному законі, проте злочином не є. Тоді ж чим воно є — цивільним правопорушенням, адміністративним проступком, дисциплінарним проступком, аморальним проступком або кримінальний закон створив монстра, який не підлягає класифікації? Законодавець, визначивши діяння таким, що формально містить ознаки злочину, тим не менше зазначає про відсутність злочину (Козлов А. П. Понятие преступления / А. П. Козлов. — СПб. : Юрид. центр Пресс, 2004. — 766—771 с.).

Із вищевказаних позицій вчених можна зробити висновок, що вчинене діяння або містить склад кримінального правопорушення, оскільки існують всі елементи складу кримінального правопорушення або не містить його через відсутність одного із елементів складу кримінального правопорушення у зв'язку із відсутністю суспільної небезпечності як обов'язкової ознаки «діяння». В останньому випадку, відсутність суспільної небезпечності діяння свідчить про відсутність об'єктивної сторони та відповідно відсутність складу кримінального правопорушення в цілому.

Н. А. Мірошніченко обґрунтовано зазначає, що малозначність діяння є підставою для невизнання діяння злочином, тому залишення вказане поняття у новому Кримінальному кодексі України, у зв'язку із реформуванням кримінального та кримінально-процесуального законодавства, навряд чи є доцільним. Вона справедливо вказує, що у випадку, якщо діяння не є злочином, очевидно воно є іншим видом правопорушення (Мірошніченко Н. А. Уголовные правонарушения и малозначительность деяния // Актуальні проблеми держави та права. — Вип. 65 / редкол. : С. В. Ківалов (голов. ред.) та ін. ; відп. за вип. В. М. Дрьомін. — О. : Юрид. л-ра, 2012. — С. 549—553.).

Отже, викладене вище свідчить про те, що поняття «відсутність складу кримінального правопорушення» та «малозначність діяння» в науковій літературі у багатьох випадках отожднюють. Вважаємо, що поняття «малозначність діяння» та поняття «відсутності складу кримінального правопорушення» не є тотожними, оскільки при відсутності складу кримінального правопорушення у матеріальних складах кримінальних правопорушень відсутнім є наслідок як ознака об'єктивної сторони тобто вказані поняття є взаємовиключними. Проте поняття «відсутність складу кримінального правопорушення» та «малозначність діяння» для формальних складів кримінальних правопорушень є тотожними.

Вважаємо, що у випадку заміни поняття «злочин» на поняття «кримінальне правопорушення» та запровадження його поділу на такі види як кримінальні проступки та злочини, збереження положення про малозначність діяння передбаченого ч. 2 ст. 11 КК України є зайвим.

**БУХТИЯРОВА Е. С.**

Национальный университет «Одесская юридическая академия»,  
аспирант кафедры уголовного права

### **АКСИОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРЕСТУПЛЕНИЯ: НЕОТЕОЛОГИЧЕСКИЙ ВЗГЛЯД**

Несмотря на наличие огромного количества источников информации по проблемам преступления и наказания (научные труды, сеть интернет, СМИ) в обществе всё чаще возникают вопросы: «Что является причиной преступления?», «Где преступность берёт своё начало?», «Почему один человек становится преступником, а другой нет?», «Чего недостаёт обществу для искоренения преступлений?», ответы на которые ищут учёные уголовно-правовой сферы. И пока пытливый ум теоретиков на основании имеющихся концепций, парадигм и теорий происхождения преступности стремится найти наиболее адекватные ответы, зло продолжает расти, всё стремительнее и стремительнее заманивая в свои сети представителей рода человеческого.

Происходит это не без участия отечественных и зарубежных СМИ, начавших глобальную войну против добра. Их систематическая интервенция с целью манипулирования сознанием людей, внедрение ущербных поведенческих программ в психику каждого человека (а через индивида в группы и массы); воспевание культа насилия, бездуховности и лицемерия (Аликперов Х. О постижимости сущности преступления средствами научного познания, 2013 Режим доступа:<http://crimpravo.ru/blog/3087.html>); формирование «героического» облика преступника и «трендирование» низменных, извращённых качеств человеческой натуры подсознательно возбуждают в человеке правовой нигилизм, агрессию и, как результат, рост преступности.

Современная действительность характеризуется духовно-нравственным кризисом, приведшим к инверсии базовых ценностей. Преступление как нарушение социального порядка, является результатом личностного отхода человека от общественной морали, нравственности и правовой культуры. Сейчас необходимо нечто, что возродит духовность общества, вернёт нравственные идеалы, направит человека в область созидания, предотвратит беззаконие.